

Léčebné konopí v managementu symptomů onkologického onemocnění

MUDr. Ondřej Sláma, Ph.D.

Masarykův onkologický ústav Brno

Česká společnost paliativní medicíny ČLS JEP

- Klinický kontext
- Publikovaná data
- Vlastní zkušenosti
- Reflexe

Kontext

- Pacienti/veřejnost v ČR mají od léčebného konopí velká očekávání
- Část onkologických pacientů má s konopím dobré zkušenosti (**bolest, nevolnost, nechutenství, úzkost, deprese, poruchy spánku, „celkově se cítí lépe“**)

..kontext

- Velká část užívání konopí k léčebným cílům se odehrává „mimo kontakt“ s oficiálním zdravotnictvím
 - Různé formy, různé aplikační cesty, neznámé složení
 - Obtížná interpretace klinického efektu
- **Narůstá zkušenost s použitím legálně předepsaného konopí (pro léčebné použití)**

..kontext

V ČR máme k dispozici Cannabis sativa ve formě **sušeného květu**:

1. THC 19%; CBD < 0,1%
2. THC 6%; CBD 7,5%

Nemáme SATIVEX (extrakt s obsahem THC:CBD)

Nemáme jiné extrakty

Nemáme HVLP kanabinoidy (dronabinol, nabilon)

..kontext

- Vyhláška 236/2015 Sb. (tzv. „konopná vyhláška“)
- Kdo může předepisovat:
- Indikace:
- Maximální množství: 180 g/měsíc
- Cena 200-250 Kč/gram (cca 10 USD/g)

Kdo může předepsat

- klinická onkologie
- radiační onkologie
- neurologie
- paliativní medicína
- léčba bolesti
- revmatologie
- ortopedie
- infekční lékařství
- vnitřní lékařství
- oftalmologie
- dermatovenerologie
- psychiatrie
- geriatric

Indikace

- Chronická neztížitelná bolest
- Spasticita, dyskinezy, třes
- Nevolnost, zvracení, anorexie
- Dermatozy, slizničné léze
- Syndrom Gilles de la Tourette

Způsoby podání

- Vaporizace (vaporizéry VULCANO)



..způsoby podání

- Perorální podání (tobolky vyráběné z dekarboxylované sušené rostliny)



Co říkají klinické studie

- Mírný efekt u neuropatické a nádorové bolesti
- Mírný efekt u spasticity a třesu
- Mírný efekt u nevolnosti a anorexie
- Efekt u některých typů refrakterní epilepsie
- ??? úzkost, deprese, spánek,
- ??? Celková kvalita života

Vlastní zkušenosti

- Léčebné konopí v MOÚ používáme od roku 2016
- Ambulance podpůrné a paliativní onkologie
 - Onkologičtí pacienti s velmi pokročilým onemocněním
 - Komplexní symptomy
 - Prognóza přežití: měsíce- týdny

Nejčastější symptomy

- Bolest (často smíšená s neuropatickou složkou)
- Úzkost, deprese
- Poruchy spánku
- Nechutenství, nauzea, zvracení

Bolest

- Přímý analgetický účinek léčebného konopí je poměrně malý
- Nelze snížit dávku nebo vysadit ostatní analgetika
- ALE : někteří pacienti bolest lépe tolerují a **CELKOVĚ SE CÍTÍ LÉPE**
- Samotná intenzita bolesti (VAS) není dobrý parametr pro zhodnocení přínosu léčebného konopí.

Paní B.

- Pokročilý nádor slinivky, trvalé bolesti v epigastriu a zádech, chronická nevolnost, kachektizace, úzkost, maladaptace..
 - Fentanyl TDS 100ug/h, Targin 40 mg 0-0-1, Metamizol 1-1-1, Metoklopramid 1-1-1, Trazodon 150 mg 0-0-1 (malý efekt)
 - Léčebné konopí (19%THC, 0,1%CBD) **cps á 62,5 mg** v dávce 0-0-1 → 0-0-2 → 1-0-2 (= **187,5 mg/den**)
- Výrazné zlepšení kvality života (kromě mírné sedace bez NÚL)

Paní J

- Pokročilý a generalizovaný nádor hrtanu.
- Trvalá bolest krku s propagací do dolní čelisti, úzkost, maladaptace,
 - Extrémní intolerance opioidů (zkusilo se vše)
 - Algifen/Metamizol 40 kapek 4x denně, Pregabalin 150 mg 1-0-1, Mirtazapin soltab 30mg 0-0-1
- Léčebné konopí (19%THC, 0,1%CBD)
cps á 62,5 mg v dávce 0-0-1
- Výborná úleva od bolesti, zlepšení celkové kvality života, zcela vysadila Metamizol

Nevolnost a zvracení

- Antiemetický efekt je malý
- U CINV je především třeba podávat optimální standardní antiemetickou profylaxi
- 2 pacientů popisovali zřetelný benefit kouření marihuany před cestou na ambulantní chemoterapii (pravděpodobně snížení úzkosti)
- U chronické nevolnosti pacientů s pokročilým nádorovým onemocněním jsme u několika pacientů pozorovali mírný efekt

Anorexie/kachexie

AIDS a demence: prokázaný mírný vliv na apetit, proteinový příjem, váhový přírůstek

Onkologická onemocnění

- Kontrolované studie neprokázaly vliv na apetit, váhový přírůstek
- Jedna studie prokázala vliv na dysgeusii a celkovou kvalitu života
- Megestrol- acetát je účinnější

Vlastní zkušenosti

- Obecně je vliv kanabinoidů na apetit malý (užívání konopí bývá navíc spojeno s nevolností)
- Někteří pacienti, kteří konopí kouří, udávají lepší požitky z jídla

Úzkost

- Kanabinoidy mohou úzkost zvýšit i snížit (velká očekávání jsou od CBD)
- Jedna studie s CBD prokázala lepší zvládání náročné situace u pacientů se sociální fobií
- V několika studiích pacienti jako sekundární efekt uváděli nižší úzkost
- Formální evidence je nedostatečná

Vlastní zkušenost

- Úzkost je jedno ze základních „témat“ paliativní onkologie
- U části pacientů užívání konopí úzkost zřetelně snižuje a přispívá ke zlepšení kvality života (užití konopí je vždy terapeutický pokus)

Spánek

- Ovlivnění spánku nebylo ve studiích zkoumáno jako primární cíl. V několika studiích (bolest, nevolnost) to byl sekundární cíl
- Příznivý vliv na spánek byl prokázán v několika studiích se SATIVEXem i formami kanabinoidů

Vlastní zkušenosti

- U některých pacientů je příznivé ovlivnění spánku hlavním klinickým benefitem léčebného konopí
- Sedace a omámenost je pro některé pacienty hlavním nežádoucím účinkem.

Vlastní zkušenosti -shrnutí

- **Klinicky významné zlepšení kvality života pozorujeme u cca 30-40% léčených pacientů (zájem pacientů na pokračování v léčbě)**
- **Bolest – úzkost – poruchy spánku**
- **Obvyklé dávkové rozmezí je 62,5-250mg/den per os.**

Závěry a výzvy

- Podání léčebného konopí má vždy charakter **individuálního terapeutického pokusu**
- Zatím neexistují ani standardní indikace ani standardní dávkování
- Doplnění nikoliv nahrazení standardní léčby

..závěry a výzvy

- Účinek léčebného konopí je komplexní (není to zdaleka jenom „o“ THC)
- Léčebné konopí ve formě sušené rostliny je v řadě ohledů problematické (kouření a vaporizace nejsou vhodné k léčbě chronických problémů)
- Je třeba nových lékových a aplikačních forem

- Konopí je nesmírně zajímavá rostlina, která v medicíně veliký potenciál.
- K objasnění a využití tohoto potenciálu vedou klinické studie a pečlivé pozorování a dokumentování účinků u jednotlivých pacientů

Děkuji za pozornost

oslama@mou.cz

XI. celostátní konference paliativní medicíny

18.-19. října 2019

Olomouc

www.paliativnimedicina.cz